SIVILOMBUDET

POLITIETS UTLENDINGSENHET
Postboks 2095 Vika
0125 OSLO

| Vår referanse | Deres referanse | Vår saksbehandler | Dato |
|---|---|---|---|
| 2025/2140 | | Inga Tollefsen Laupstad | 30.10.2026 |

## Tilbakemelding på svar fra Politiets utlendingsenhet

Sivilombudet mottok 31. august 2026 svar fra Politiets utlendingsenhet om hvordan de følger opp anbefalingene gitt i rapport etter besøk fra Sivilombudets forebyggingsenhet til Politiets utlendingsinternat på Trandum 23.-25. november 2025.

Ved en feil ble ikke eksemplarer av den trykte rapporten sendt til internatet etter publisering, og disse vil derfor komme i en egen forsendelse nå. Vi ber om at rapportene gjøres tilgjengelig for internerte, ansatte og andre som ønsker å lese den.

Politiets utlendingsenhet har gitt en tilbakemelding på alle anbefalingene Sivilombudet har gitt, men tilbakemeldingene er til dels svært korte og lite konkrete.

I rapporten etter vårt besøk peker vi på en rekke risikofaktorer for at de internerte kan utsettes for umenneskelig eller nedverdigende behandling i strid med FNs torturkonvensjon. Anbefalingene er utformet for å forebygge at dette skjer, og vi forventer en konkret redegjørelse for hva som er gjort for å følge opp våre anbefalinger. Når det gis en anbefaling er det fordi vi har vurdert at noe bør endres. Det er derfor ikke tilstrekkelig å beskrive generelle forhold eller mulige tiltak. Det er heller ikke tilstrekkelig å vise til eksisterende maler eller praksis. Dette gjelder svarene på anbefaling 1, 3, og 7-20. Vi viser til veiledningen som ligger på vår nettside, og som også er vedlagt dette brevet.

### Gjennomgang av internatets oppfølging

Vi går her gjennom internatets oppfølging av anbefalingene som ble gitt i rapporten. Det vil gå frem hvilke punkter vi vil følge opp videre med internatet. Anbefalingene er nummerert som i besøksrapporten.

<u>Ankomst til internatet</u>

1. *Politiets utlendingsenhet bør innføre ankomstrutiner som sikrer at internertes sårbarheter og spesielle behov blir kartlagt.*

Internatet beskriver at de har et pågående samarbeid med kommunehelsetjenesten om videreutvikling av rutiner for å identifisere sårbarheter og spesielle behov. Internatet beskriver videre at aktivitetslederen har hatt større fokus på å kartlegge behov for ekstra oppfølging av sårbare internerte.

Sivilombudet understreker at det er positivt at ankomstrutinene videreutvikles i samarbeid med helsetjenesten ved internatet.

**Vi ber om å få oversendt den reviderte rutinen.**

2. *Det bør tydelig journalføres hva slags visitasjon som er gjennomført i forbindelse med ankomst, og om det ble brukt tvang.*

Internatet beskriver at de har fått på plass kroppsskanner og at saksbehandlingssystemet er videreutviklet slik at det er et tydelig skille i loggføringen på kroppsvisitasjon med og uten bruk av makt.

Sivilombudet anser at Politiets utlendingsenhet har fulgt opp denne anbefalingen på en hensiktsmessig måte og at det ikke er behov for ytterligere informasjon om journalføringsrutinene.

3. *Det bør sikres at internerte ved ankomst får informasjon om deres rettigheter og plikter, på et språk de forstår.*

Politiets utlendingsenhet beskriver at de internerte tilbys en brosjyre ved ankomst, og at denne er tilgjengelig på utvalgte språk. De skriver også at alle rutiner, skjemaer og informasjonsskriv er under revisjon i forbindelse med overføring av driftsansvaret, og at det er planlagt å oversette disse til flere språk. Politiets utlendingsenhet skriver også at det kan være behov for å gi informasjon etter hvert, og at det da skjer i avdelingene.

Sivilombudet minner om at funnene fra vårt besøk var at brosjyren ikke var oppdatert og heller ikke ble brukt av de ansatte. Vi fant at ansvarsfordelingen mellom mottaksavdelingen og beboeravdelingene når det gjaldt hvilken informasjon som skulle gis av de respektive avdelingene, var uklar. Det var et klart funn at de internerte opplevde å få for lite informasjon.

Det er positivt at rutinene mm. oppdateres og oversettes til flere språk. Sivilombudet savner likevel en redegjørelse for hvordan Politiets utlendingsenhet vil sikre at informasjonen blir gitt til de internerte. Vi minner om at det på besøkstidspunktet manglet en systematikk for å sikre at de internerte fikk tilstrekkelig informasjon på et språk de forstår. Vi savner også en redegjørelse for bruk av tolk i ankomstfasen når informasjon blir gitt.

**Vi ber om at Politiets utlendingsenhet gir et oppdatert svar på denne anbefalingen.**

<u>Behandlingen av de internerte</u>

4. *Det bør sikres at de internerte i størst mulig grad kan bevege seg fritt inne på internatet. De internerte bør ikke låses inn på rommene om natten.*

Politiets utlendingsenhet beskriver at innlåsingstiden er den samme som ved besøkstidspunktet, og at det er sikkerhetsmessige grunner til dette.

Sivilombudet understreker at anbefalingen om minst mulig innlåsingstid er knyttet til at generelle innlåsingsrutiner som gjelder alle gjør at internatet får et større fengselspreg enn nødvendig. Internering er ikke straff, og forholdene ved internatet bør derfor ikke være for fengselslignende.

Sivilombudet har merket seg at Stortinget har til behandling endringer i regelverket om innlåsing, hvor det legges større vekt på individuelle vurderinger. Vi vil vurdere å følge opp praksis av reglene når disse er vedtatt og trådt i kraft. Sivilombudet vil samtidig understreke at Politiets utlendingsenhet allerede innenfor dagens regelverk har mulighet til å gjøre individuelle vurderinger av innlåsing av de internerte, og vi oppfordrer enheten til å benytte denne muligheten.

5. *Internerte bør få tilgang til å bruke egen mobiltelefon.*

Politiets utlendingsenhet skriver i sitt svar at de anerkjenner at mobiltelefonen er viktig for de internerte, og at det blir gitt tilgang ved særskilte behov. Samtidig blir det påpekt at å tillate en generell bruk av mobiltelefon vil kunne påvirke både sikkerhet og konfidensialitet. Politiets utlendingsenhet understreker også at muligheten for å holde kontakt med omgivelsene er relativt god, da det er en økt tilgang til internett kombinert med utlånstelefonene.

Sivilombudet har merket seg at Stortinget har til behandling endringer i regelverket om mobiltelefon. Vi vil vurdere å følge opp praksisen av reglene når disse er vedtatt og ikrafttrådt. Sivilombudet understreker at Politiets utlendingsenhet bør benytte seg av sin adgang til å gjøre individuelle vurderinger av tilgangen til mobiltelefon for de internerte.

6. *Det organiserte aktivitetstilbudet bør styrkes, særlig for internerte med lang oppholdstid.*

Politiets utlendingsenhet beskriver at aktivitetstilbudet er økt vesentlig i 2026. Det er registrert om lag 300 deltakelser på aktiviteter og tiltak i første halvår, og i tillegg kommer aktiviteter i avdelingene og i aktivitetssenteret. De registrerte aktivitetene gjelder grupper, individuelle tiltak og målrettet oppfølging av særlig sårbare internerte. Den største aktiviteten har vært knyttet til matlaging og kjøkkenarbeid, etterfulgt av fysisk aktivitet og praktiske driftsoppgaver.

Sivilombudet anerkjenner at Politiets utlendingsenhet har styrket aktivitetstilbudet for de internerte. Vi understreker at det er særlig viktig at de som er internert lenge eller internerte som er i særlig sårbare situasjoner får et spesielt godt aktivitetstilbud fordi det kan forebygge både risiko for helseskade ved lengre opphold og risiko for umenneskelig eller nedverdigende behandling.

7. *Politiets utlendingsenhet bør, i samarbeid med helseavdelingen, sikre en systematisk oppfølging av personer som er internert over lang tid, for eksempel gjennom konkrete oppfølgingsplaner.*

Politiets utlendingsenhet beskriver kort at sårbare internerte har hatt spesiell oppmerksomhet fra aktivitetsleder i 2026. Samarbeidet med helseavdelingen er godt, og er fortsatt under utvikling.

Sivilombudet ser at det er positivt med spesiell oppmerksomhet fra aktivitetslederen og et godt samarbeid med helseavdelingen. Vi savner imidlertid konkret informasjon om hvordan Politiets utlendingsenhet skal sikre en mer systematisk oppfølging av personer som er internert over lang tid.

**Vi ber om at Politiets utlendingsenhet redegjør nærmere for dette.**

8. *Det bør alltid brukes tolk når det er nødvendig for å sikre god kommunikasjon med de internerte.*

Politiets utlendingsenhet skriver at det blir brukt tolk ved underretning av vedtak, og at det ellers kan brukes hvis det er nødvendig for å gi informasjon eller ha dialog under oppholdet. Politiets utlendingsenhet peker på at det ikke er noen klar grense for når det er behov for tolk, og at det ikke er økonomiske årsaker til at dette ikke brukes. Det blir også pekt på at det er et mål å bruke mer teknologi fremover.

Sivilombudet understreker at vårt funn var at det svært sjeldent ble brukt tolk ut over forkynning av vedtak og kontakt med helsepersonell. Vi minner om at muligheten til å kommunisere er helt avgjørende for å hindre sosial isolasjon og for å skape trygghet, og for å avdekke sårbarheter som må følges opp. Vi minner også om at vi så flere eksempler på situasjoner som kunne blitt løst annerledes dersom de ansatte og de internerte hadde hatt felles språk. Vår sterke bekymring for konsekvensene av manglende bruk av tolk gjelder fortsatt.

Sivilombudet ber om at Politiets utlendingsenhet gir en mer konkret tilbakemelding på hvordan denne anbefalingen skal følges opp. Det kan for eksempel være å utvikle rutiner for når tolk skal tas i bruk og bevisstgjøring av de ansatte på konsekvensene av ikke å bruke tolk når det er nødvendig.

**Vi ber om at Politiets utlendingsenhet gir et nytt svar på denne anbefalingen.**

9. *Internerte som har forhøyet risiko for selvmord og selvskading, bør møtes med kunnskapsbaserte forebyggingstiltak, som økt menneskelig kontakt, omsorg og aktivisering.*
10. *Politiets utlendingsenhet bør sørge for at de ansatte får tilstrekkelig opplæring og at de har en felles faglig plattform for arbeidet. Det bør settes inn tiltak for å sikre en god institusjonskultur blant alle ansatte.*

*11. Politiets utlendingsenhet bør sikre at de identifiserer særlig sårbare internerte og har kunnskap om hvordan internerte i særlig sårbare situasjoner bør møtes.*

Politiets utlendingsenhet gir et felles svar på de tre ovennevnte anbefalingene. Politiets utlendingsenhet skriver at det har vært seminar for de ansatte i avdelingene med ansvar for sårbare, samt sikkerhetsavdelingen, og at selvmordsrisiko, psykiske lidelser og isolasjonsskader har vært tema der. Det er også gjennomført fagdager om barnefaglig kompetanse, og identifisering og ivaretakelse av sårbare barn og voksne. Politiets utlendingsenhet har fått bistand fra Regional sikkerhetsavdeling i Helse Sør-Øst, Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) og Regionalt ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS).

I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen gjennomføres det et fire ukers kompetansehevingskurs hos KRUS med en rekke tema på agendaen. Dette kompetanseløftet skal også evalueres, og det er mål om å utvide opplæringen for nyansatte og ha årlig vedlikeholdstrening.

Sivilombudet påpeker at det er svært positivt at det foregår et kompetansehevingsløp for alle ansatte, og at de ansatte i avdelingene som jobber med særlig sårbare internerte har hatt seminar og fagdager. Sivilombudet understreker samtidig at det er viktig at dette ikke er en engangshendelse, men fortsetter også etter at driftsansvaret er overført til kriminalomsorgen.

Vi vil samtidig minne om at flere ansatte etterlyste møteplasser for å diskutere arbeidet, og at Politiets utlendingsenhet bør legge til rette for strukturerte arenaer for refleksjon og systematisk forbedringsarbeid. Det bør også inngå i relevante rutiner hvordan ansatte skal møte internerte med forhøyet risiko for selvmord og selvskading og andre internerte som er i særlig sårbare situasjoner. Vi minner også om vårt funn om at flere internerte opplevde internatet som utrygt, og vår anbefaling om å sette inn tiltak for å sikre en god institusjonskultur blant alle ansatte.

**Vi ber om at Politiets utlendingsenhet gir en ny tilbakemelding på disse anbefalingene.**

<u>Bruk av sikkerhetsavdelingen og andre maktmidler</u>

*12. All bruk av maktmidler bør dokumenteres i journalen til den internerte.*

Internatet beskriver at de alltid tilstreber å dokumentere oppholdet grundig, og at rapportskriving og dokumentasjon er et tema i det pågående kompetanseløftet.

Sivilombudet påpeker at det er positivt at dokumentasjon er et tema i opplæringen av de ansatte. Utover dette savner vi en mer konkret beskrivelse av hva Politiets utlendingsenhet vil gjøre for å sikre tilstrekkelig god journalføring og hvordan man vi sikre effekten av tiltakene.

**Vi ber Politiets utlendingsenhet redegjøre hvor hvilke konkrete endringer som er eller vil bli gjennomført for å følge opp de manglene vi fant.**

> *13. Det bør alltid gjøres en individuell vurdering av når den internerte kroppsvisiteres eller fratas klær ved bruk av sikkerhetscelle. Vurderingen bør dokumenteres.*

Internatet beskriver at det loggføres om kroppsvisitasjon skjer med eller uten bruk av makt.

Sivilombudet påpeker at det er det er positivt at loggføringen av kroppsvisitasjon er mer presis, men at vår anbefaling handler om *vurderingen* av kroppsvisitasjon før bruk av sikkerhetscelle. Slik det fremgår av vår rapport punkt 4.3, tilsa våre funn at det var en systematisk to-trinns kroppsvisitasjon ved bruk av sikkerhetscelle, men at vurderingen av om denne kroppsvisitasjonen var nødvendig og en beskrivelse av hvordan den var blitt gjennomført manglet i flere tilfeller.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

> *14. Det må alltid dokumenteres en konkret begrunnelse for at alle lovens vilkår for bruk av sikkerhetscelle, utelukkelse og delvis utelukkelse er oppfylt. Det bør sikres at den internerte er hørt.*

Internatet beskriver at de har hatt økt oppmerksomhet om vedtakene i år, og relevante temaer er også tatt inn i kompetanseløftet som gjennomføres i høst.

I rapporten har vi beskrevet en rekke mangler ved vedtakene som vi undersøkte, herunder manglende forholdsmessighetsvurdering og manglende vurdering av mindre inngripende tiltak. For å redusere risikoen for at isolasjon blir brukt uten at det er hjemmel for det, er det avgjørende at institusjonen gjennomfører konkrete tiltak som sikrer at alle lovens vilkår alltid er oppfylt.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

> *15. Politiets utlendingsenhet bør fortsatt arbeide for å forebygge at sikkerhetscelle, utelukkelse og delvis utelukkelse brukes for å hindre eller håndtere selvskading eller selvmordsforsøk.*

Institusjonen beskriver at relevante forebyggingstiltak har vært målrettet aktivisering, samarbeid med helseavdelingen om utvikling, samt at relevante temaer er inntatt i kompetanseløftet.

Sivilombudet bemerker at målrettet aktivisering kan være et godt forebyggingstiltak, men vi savner en nærmere beskrivelse av dette arbeidet, som hvem som har vært målgruppen, hvor mange av disse som er nådd med tiltak og hvilken effekt tiltakene har hatt. Det vil være

relevant å opplyse om hvor mange vedtak som helt eller delvis er begrunnet i selvskading eller selvmordsnærhet.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

> *16. Internerte i sikkerhetscelle bør få utdelt mat og drikke på en respektfull måte og så langt som mulig uten bruk av gulvluke.*

Institusjonen beskriver at de tilstreber å dele ut mat på en mest mulig respektfull måte, men at det i noen tilfeller er nødvendig å beskytte ansatte.

Sivilombudet savner en beskrivelse av hvordan Politiets utlendingsenhet skal sikre at gulvluken så langt som mulig ikke brukes til mat og drikke.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

> *17. Politiets utlendingsenhet bør styrke oppfølgingen for å forebygge isolasjonsskader av internerte som er delvis utelukket, utelukket eller plassert i sikkerhetscelle. Oppfølgingen bør bidra til at oppholdet blir avsluttet så raskt som mulig.*

Institusjonen beskriver at relevante tiltak i år for å forebygge dette har vært målrettet aktivisering, samarbeid med helseavdelingen om utvikling, samt at relevante temaer er inntatt i kompetanseløftet.

Sivilombudet bemerker at svaret fra Politiets utlendingsenhet sier lite om hvordan de ansatte skal jobbe med å forebygge isolasjonsskader for personer som er utelukket eller plassert i sikkerhetscelle. Politiets utlendingsenhet har ikke kommentert hvordan de vil jobbe for at oppfølgingen bidrar til avslutning av isolasjonen.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

> *18. Det må gjøres fortløpende vurderinger av om lovens vilkår for fortsatt utelukkelse og plassering i sikkerhetscelle er oppfylt. De fortløpende vurderingene av opphold i sikkerhetscelle bør dokumenteres minst hver sjette time.*

Politiets utlendingsenhet beskriver at det er etablert en ny kategori for loggføring i UTSYS, med hyppigere loggføringer av at det er vurdert at vilkårene fortsatt er tilstede.

Sivilombudet understreker at det er positivt at vurderingen vil bli dokumentert hyppigere. Anbefalingen inneholder også at det må gjøres en reell vurdering av om lovens vilkår fortsatt er oppfylt, og at det må dokumenteres at alle vilkårene er vurdert.

**Vi ber Politiets utlendingsenhet svare på hvordan de konkret vil sikre at det gjøres en reell vurdering og at denne dokumenteres. Vi ber samtidig om ytterligere informasjon om hva hyppigere loggføring innebærer.**

> *19. Opphold i sikkerhetscelle må avsluttes umiddelbart når lovens vilkår ikke lenger er oppfylt.*

Institusjonen beskriver at det gjøres fortløpende vurderinger av dette.

Sivilombudet påpeker at denne anbefalingen ble gitt fordi vi nesten ikke fant noen eksempler på at det var loggført fortløpende vurderinger ut over at det ble fattet nytt vedtak hver 24. time. Den hyppigheten av fortløpende vurderinger vi fant, gjør oss ikke sikker på at et opphold i sikkerhetscelle avsluttes umiddelbart når vilkårene ikke lengre er oppfylt.

**Vi ber om at Politiets utlendingsenhet gir et utdypende svar på hvordan de vil sikre dette. Svaret må ses i sammenheng med tilbakemeldingen på anbefaling nr. 18.**

> *20. Politiets utlendingsenhet bør styrke sitt arbeid med å evaluere og forebygge bruk av sikkerhetsavdelingen, og involvere de internerte i dette arbeidet.*

Politiets utlendingsenhet viser til svarene som er gitt på øvrige anbefalinger, og beskriver også at dette kan være et område å videreutvikle i forbindelse med overføring av driftsansvaret.

Sivilombudet bemerker at det ikke er noe i de tidligere svarene som tilsier at institusjonen vil evaluere bruk av sikkerhetsavdelingen, og involvere de internerte i dette arbeidet. Det bes derfor om at institusjonen utdyper hvordan de vil følge opp denne anbefalingen.

**Vi ber om en nærmere beskrivelse av Politiets utlendingsenhets tiltak for svare på anbefalingen.**

**Videre prosess**

Vi understreker at for å kunne vurdere om Sivilombudets anbefalinger er fulgt opp, er det nødvendig at Politiets utlendingsenhet orienterer ombudet på en konkret og utfyllende måte.

Vi er kjent med at driftsansvaret for internatet etter planen skal overtas av kriminalomsorgen 1. januar 2027 og Stortinget har til behandling endringer i utlendingsloven som gjelder internatet. Overføringen planlegges gjennomført ved virksomhetsoverdragelse. Institusjonen vil bestå og vil ha mange av de samme ansatte og rammevilkår etter virksomhetsoverdragelsen. Overdragelsen påvirker derfor ikke viktigheten av å følge opp ombudets anbefalinger. Det vil samtidig være nyttig at Politiets utlendingsenhet sikrer at oppfølgningen av anbefalingene også er et tema i samarbeidet med Kriminalomsorgen om overføringen, for å sikre at arbeidet videreføres.

Vi ber om å motta svar på punktene beskrevet ovenfor **innen 20. desember 2026**.

For sivilombudet

Solveig Igesund
assisterende avdelingssjef

Inga Tollefsen Laupstad
seniorrådgiver

*Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.*

Brevet sendes i kopi til:

Politidirektoratet
Kriminalomsorgsdirektoratet